

Stora löneskillnader mellan könen

– Juseks undersökning av nyexaminerade 2009

Undersökning
bland nyexaminerade
jurister, civilekonomer,
systemvetare,
personalvetare och
samhällsvetare

Jusek

Om Juseks arbetsmarknadsundersökning

Jusek genomför sedan slutet av 1960-talet en årlig arbetsmarknadsundersökning för att bland annat ta reda på hur och var nyexaminerade akademiker får sina första jobb. Undersökningen ger även svar på frågor om utbildning, ingångslöner och övertidsarbete.

Urvalet i årets undersökning är jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare födda 1973–1987 och som har tagit examen under perioden september 2007–augusti 2008. Urvalsgruppen omfattar 6 087 personer, varav 60 procent kvinnor och 40 procent män.

Undersökningen genomfördes i enkätform under perioden februari–april 2009. Svarefrekvensen var 44,1 procent. Därefter genomfördes en bortfallsanalys. Enkätundersökningen kompletterades under april–maj 2009 med 300 telefonintervjuer bland ett systematiskt urval av de respondenter som inte hade besvarat enkäten. De resultat som presenteras från Juseks arbetsmarknadsundersökning 2009 är samviktade resultat som motsvarar hela gruppen nyexaminerade. Tillförlitligheten i siffrorna är därmed mycket stor.

Presskontakt

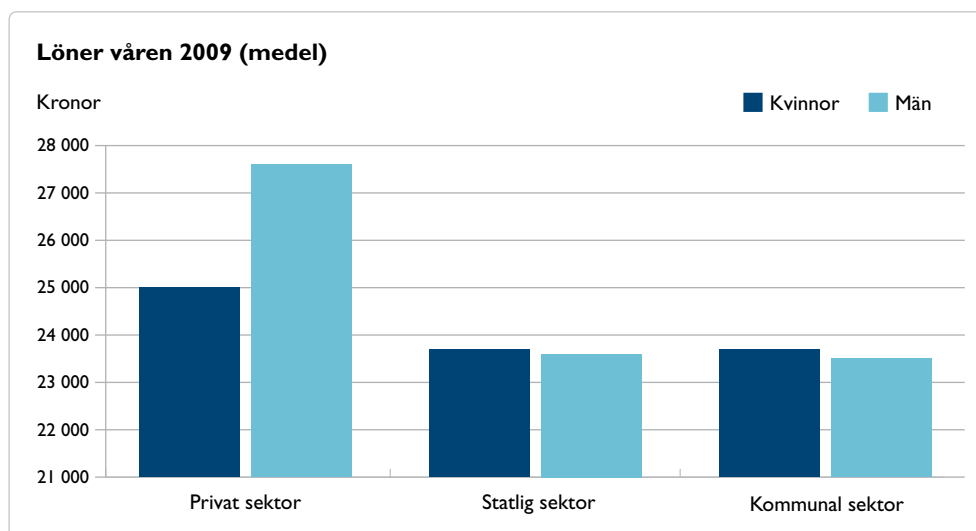
Kristina Mäler
08-665 29 55
070-665 29 55
kristina.maler@jusek.se

Löneskillnader för nyutexaminerade

Stora löneskillnader i privat sektor

Löneskillnaderna inom stat, kommuner och landsting är mycket små och inte statistiskt säkerställda. Enligt undersökningen har de offentliganställda kvinnorna något högre lön än männen, i genomsnitt 200 kronor mer i kommunal sektor och 100 kronor mer i statlig sektor.

I privat sektor är löneskillnaderna mellan könen däremot stora. De privatanställda manliga juristerna, civilekonomerna, systemvetarna, personalvetarna och samhällsvetarna tjänar betydligt mer än kvinnorna. Vid undersökningstillfället våren 2009 får privatanställda män i genomsnitt 2 600 kronor mer än sina kvinnliga kollegor. Skillnaden är signifikant och statistiskt säkerställd.

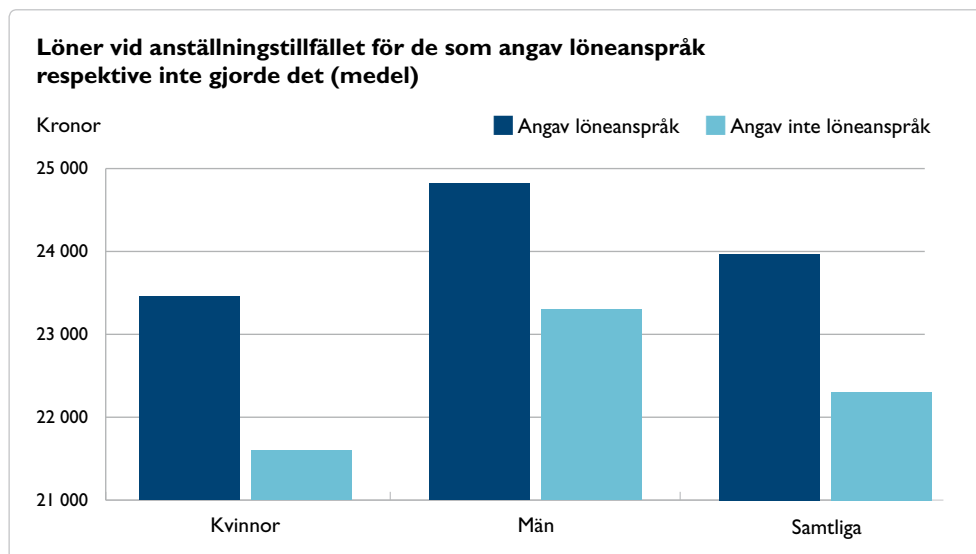

Löneförhandla lönar sig

Fyra av tio nyexaminerade löneförhandlade när de fick sin nuvarande anställning. Det lönar sig rejält. De nyexaminerade som angav löneanspråk fick i genomsnitt 1 700 kronor högre lön när de anställdes på sina nuvarande jobb. Skillnaden kvarstår vid undersökningstillfället våren 2009.

Det lönar sig mer för kvinnor än män att löneförhandla. Kvinnor som anger löneanspråk får i genomsnitt 1 900 kronor mer än kvinnor som inte gör det. För männen är motsvarande skillnad 1 500 kronor.

Studier som Saco har gjort visar också att kvinnliga akademiker har haft en bättre löneutveckling under de senaste åren, då individuell lönesättning har blivit vanligare. Jusek fortsätter att arbeta aktivt med att utveckla lönesamtalsmodellen i alla sektorer, såväl genom information och rådgivning till medlemmar inför löneförhandlingar, som att gentemot arbetsgivarna ytterligare sprida den lokala lönesamtalsmodellen, närmast i kommande avtalsrörelse.

Fler kvinnor löneförhandlar

Allt färre män löneförhandlar, samtidigt som andelen nyexaminerade kvinnor som löneförhandlar ökar. Av de som tog examen läsåret 2007/08 angav 42 procent av kvinnorna löneanspråk och 38 procent av männen. De män som löneförhandlar anger dock i genomsnitt 100 kronor högre löneanspråk än kvinnorna.

Varför får kvinnor lägre lön?

De nyexaminerade tillfrågades också hur kvalificerade arbetsuppgifter de har. Skillnaderna är mycket små mellan män och kvinnor och kan inte förklara löneskillnaderna.

Löneläget skiljer sig mycket mellan olika branscher. Män och kvinnor söker sig delvis till olika arbetsgivare och befattningar, vilket också kan påverka löneskillnaderna mellan könen. Fler män än kvinnor arbetar exempelvis inom finans och IT, där lönerna är högre än i många andra vanliga branscher för nyexaminerade akademiker.

Män som löneförhandlar anger högre löneanspråk än kvinnor, vilket också kan vara en delförklaring till löneskillnaden mellan könen. Å andra sidan borde skillnaderna tvärtom minska i och med att något fler kvinnor än män löneförhandlar.

En annan bidragande orsak kan vara det ojämna uttaget av föräldraförsäkringen. Männen tar fortfarande bara ut omkring en femtedel av antalet föräldradagar. Det riskerar att drabba kvinnor genom så kallad statistisk diskriminering, då arbetsgivare bedömer att hela gruppen kvinnor i större grad kommer vara frånvarande i samband med föräldradedighet och vård av barn.

Så arbetar Jusek mot osakliga löneskillnader

Det är viktigt att löneförhandla. Undersökningen bekräftar att de som anger löneanspråk vid anställningstillfället också får högre lön. Juseks satsar på individuell lönerådgivning och vi ser att förhandlingsråd är särskilt värdefulla för kvinnor. Genom lönesamtal får medarbetare samma chans att tydliggöra sin kompetens och sina prestationer. Studier som Saco har gjort visar att kvinnliga akademiker har haft en procentuellt bättre löneutveckling under de senaste åren, då individuell lönesättning har blivit vanligare.

Jusek fortsätter att arbeta aktivt med att utveckla lönesamtalsmodellen. Dels genom information och rådgivning till medlemmar inför löneförhandlingar, dels att gentemot arbetsgivarna ytterligare sprida den lokala lönesamtalsmodellen, närmast i kommande avtalsrörelse.

Jusek arbetar för att stärka de lokala fackliga organisationerna. En stark lokal organisation har möjligheter att förbättra rådgivningen för kvinnor inför deras lönesamtal. Där det finns ett lokalt fackligt arbete får enskilda medlemmar bättre stöd inför löneförhandlingarna. På arbetsplatser med lokala fackliga företrädare görs lönekartläggningar i större utsträckning än på andra arbetsplatser.

Jusek har sedan många år i kollektivavtalsförhandlingar verkat för en förlängning av tiden som arbetsgivaren betalar utfyllnad av föräldraförsäkringen. Målet är att fler män i större utsträckning är föräldralediga. Det bör på sikt leda till mer jämställda löner mellan män och kvinnor.

Jusek i korthet

Jusek är akademikerförbundet för jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare. Jusek är medlem i Saco och partipolitiskt obundet. Jusek har cirka 80 000 medlemmar och är ett av de största förbunden för akademiker i Sverige.